ARREST VAN HET HOF
VAN 23 MAART 1972 [1]

E. Kampffmeyer
tegen Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel
(verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Hessische Finanzgericht)

„Restituties"

Zaak 85-71

Samenvatting

1. *Landbouw — Gemeenschappelijke ordening der markten — Granen — Restitutie bij uitvoer — Uitvoer naar derde landen — Ten aanzien van de afzonderlijke landen uiteenlopende restitutiepercentages welke lager zijn dan in de gemeenschapsverordeningen is voorzien — Verlening door de Lid-Staten — Toelaatbaarheid*
   (Verordening nr. 19 van de Raad, art. 20; verordening nr. 90 van de Commissie, art. 2)

2. *Landbouw — Gemeenschappelijke ordening der markten — Granen — Restitutie bij uitvoer — Uitvoer naar derde landen — Restitutiepercentages welke lager zijn dan in de gemeenschapsverordeningen is voorzien — Verlening door de Lid-Staten in de vorm van invoer met vrijstelling van heffing — Toelaatbaarheid*
   (Verordening nr. 90 van de Commissie, art. 4)

1. De Lid-Staten zijn volgens art. 20 van verordening nr. 19/62 juncto artikel 2 van verordening nr. 90/62 bevoegd ten aanzien van de afzonderlijke landen uiteenlopende restitutiepercentages vast te stellen, welke lager zijn dan in de gemeenschapsverordeningen is voorzien.
2. De Lid-Staten mochten, mede in het kader van artikel 4 van verordening nr. 90/62, lagere restitutiepercentages toepassen dan in verordening nr. 90/62 waren vastgesteld, door bij uitvoer naar derde landen vergunning te verlenen om met vrijstelling van heffing een geringere hoeveelheid van hetzelfde produkt in te voeren dan was uitgevoerd.

In de zaak 85-71

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Finanzgericht Hessen te Kassel, in het aldaar aanhangig geding tussen

1 — Procestaal: Duits.

E. KAMPFFMEYER te Hamburg

en

EINFUHR- UND VORRATSSTELLE FÜR GETREIDE UND FUTTERMITTEL, Frankfurt am Main,

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van een aantal bepalingen van verordeningen nr. 19/62 van de Raad en nr. 90/62 van de Commissie, betreffende de restituties bij uitvoer van granen naar derde landen,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, J. Mertens de Wilmars en H. Kutscher, Kamerpresidenten, A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Monaco (rapporteur) en P. Pescatore, Rechters,

Advocaat-Generaal: K. Roemer
Griffier: A. Van Houtte

het volgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

I — De feiten en het processverloop

Overwegende dat de aan het geding ten grondslag liggende feiten en het processverloop kunnen worden samengevat als volgt:

1. In het hoofdgeding gaat het om de toepassing op een bijzonder geval van de Duitse rechtsbepalingen, op grond waarvan bij uitvoer van granen naar derde landen een restitutie in de vorm van invoer met vrijstelling van heffing kan worden verleend.

Deze bepalingen zijn vastgesteld ter uitvoering van bepaalde gemeenschapsverordeningen, met name:

— verordening nr. 19 van de Raad van 4 april 1962 (PB 1962, nr. 30, blz. 933), waarvan artikel 20, lid 2, bepaalt dat de Lid-Staten bij uitvoer naar derde landen een restitutie kun-

nen verlenen ten einde het verschil tussen de wereldmarktprijzen en de prijzen in de uitvoerende Lid-Staat te overbruggen;

— verordening nr. 90 van de Commissie van 25 juli 1962 (PB 1962, nr. 66, blz. 1902), waarvan de artikelen 2 en 4 luiden als volgt:

Artikel 2

„Het bedrag van de restitutie bij uitvoer naar derde landen mag voor elk produkt niet hoger zijn dan het bedrag van de heffing ten opzichte van derde landen, die op de dag van uitvoer van toepassing is."

Artikel 4

„In afwijking van artikel 2 mag de restitutie worden verleend in de vorm van een vergunning om een gelijke hoeveelheid van hetzelfde produkt vrij van heffing in te voeren op voorwaarde dat:

a) de uitvoer aan de invoer voorafgaat,

b) de invoer met vrijstelling van de heffing plaatsvindt tijdens hetzelfde verkoopseizoen en uiterlijk aan het einde van de tweede maand na die waarin de uitvoer heeft plaatsgevonden."

Bij mededeling nr. 1-4537 van 11 maart 1966 heeft de Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel te Frankfurt (hierna te noemen EVSt) de firma Kampffmeyer een restitutie toegezegd in de vorm als bedoeld in het hierboven aangehaalde artikel 4 van verordening nr. 90/62, en toestemming vooraf verleend voor de invoer met vrijstelling van heffing:

— van 900 kg maïs bij uitvoer van 1 000 kg maïs naar Zwitserland, Oostenrijk en Joegoslavië,

— van 1 000 kg maïs bij uitvoer van 1 000 kg maïs naar de overige derde landen van de landenlijst A en B (met uitzondering van de Lid-Staten van de Gemeenschap).

Nadat de firma Kampffmeyer tevergeefs had geklaagd bij de EVSt, wendde zij zich tot het Finanzgericht Hessen met het verzoek voornoemde mededeling te wijzigen in die zin, dat ook voor de maïsexporten naar Zwitserland, Oostenrijk en Joegoslavië restitutie in de vorm van een machtiging tot invoer van maïs met vrijstelling van heffing wordt verleend in de verhouding 100 : 100.

Hiertoe stelde zij dat de Duitse „Verordnung über Ausfuhrerstattungen" de desbetreffende bepalingen van gemeenschapsrecht schendt door de omrekeningsverhouding bij dergelijke exporten tot 100 : 90 te verlagen.

De EVSt betoogde daarentegen dat de Lid-Staten slechts gehouden zijn de in de EEG-verordeningen voorgeschreven maximumpercentages voor restituties niet te overschrijden, zodat zij bij uitvoer naar bepaalde derde landen eventueel een lagere restitutie mogen vaststellen dan bij uitvoer naar de overige derde landen.

Het Finanzgericht Hessen, overwegende dat het bij het geschilpunt gaat om een uitlegging van de communautaire bepalingen inzake de restituties bij uitvoer naar derde landen volgens verordening nr. 19/62, heeft bij beschikking van 21 september 1971 besloten het geding te schorsen en krachtens artikel 177 van het EEG-Verdrag de volgende vraag aan het Hof van Justitie voor te leggen:

„Waren de Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap volgens artikel 20 van verordening nr. 19/EEG juncto artikel 2 van verordening nr. 90/EEG bevoegd bij de uitvoer van granen naar derde landen uiteenlopende restituties ten aanzien van bepaalde derde landen vast te stellen?"

2. Een expeditie van de beschikking is op 5 oktober 1971 ingekomen ter griffie van het Hof.

De firma Kampffmeyer, ten deze vertegenwoordigd door F. Modest, advocaat te Hamburg, de EVSt, ten deze vertegenwoordigd door A. Stockburger, advocaat te Frankfurt am Main, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, ten deze vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur P. Gilsdorf, als gemachtigde, hebben overeenkomstig artikel 20 van het Protocol betreffende het Statuut

van het Hof schriftelijke opmerkingen ingediend.
Het Hof heeft, op rapport van de Rechter-Rapporteur en gehoord de Advocaat-Generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.
Ter terechtzitting van 2 februari 1972 hebben de firma Kampffmeyer, de EVSt en de Commissie van de Europese Gemeenschappen mondelinge opmerkingen gemaakt.
De Advocaat-Generaal heeft ter terechtzitting van 15 maart 1972 conclusie genomen.

II — Voor het Hof gemaakte opmerkingen krachtens artikel 20 van het Statuut

Overwegende dat de krachtens artikel 20 van het Statuut ingediende opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

A — Opmerkingen ingediend door de firma Kampffmeyer

De *firma Kampffmeyer* wijst in de eerste plaats op de communautaire basisbepalingen ter zake, met name de artikelen 1, 2 en 4 van verordening nr. 90/62 van de Commissie. Zij betoogt voorts dat de Bondsrepubliek Duitsland na haar besluit van 24 november 1964 tot toekenning van restituties in de vorm van invoer met vrijstelling van heffing (artikel 4 van verordening nr. 90/62)

— in 1965 bij de tweede wijziging van genoemd besluit deze restituties heeft beperkt tot de uitvoer van in de Bondsrepubliek geproduceerde of uit de voorraden van de EVSt afkomstige granen;

— in 1966 bij de vijfde wijziging van genoemd besluit deze beperking heeft ingetrokken, doch tegelijk verschillende restitutiepercentages heeft ingesteld, afhankelijk van het land waarnaar de produkten waren uitgevoerd. Bij uitvoer naar Zwitserland, Oostenrijk, Tjechoslowakije, Hongarije en Joegoslavië werd invoer met vrijstelling van heffing niet toegestaan voor een gelijke hoeveelheid als was uitgevoerd — overeenkomstig artikel 4, eerste alinea, van verordening nr. 90/62 — doch slechts tot 90 % van deze hoeveelheid.

Deze wijzigingen vonden hun voornaamste reden in de bijzondere situatie op de Duitse markt voor bepaalde granen, waaronder maïs, en met name in het feit dat de Duitse graanhandel doorgaans alleen buitenlandse, in de Bondsrepubliek in het vrije verkeer gebrachte produkten uitvoert en dus slechts op die wijze deelneemt aan de graanuitvoer op de wereldmarkt.
Bij de uitvoer van maïs naar Zwitserland, Oostenrijk, Hongarije, Tjechoslowakije en Joegoslavië staat de Duitse handel voor de moeilijkheid dat dit produkt normaliter via Rotterdam, Rotterdam/Antwerpen of de Duitse zeehavens in Duitsland moet worden ingevoerd, zodat de naar het zuiden of het westen vervoerde maïs in verband met de vervoerkosten niet meer kan concurreren met maïs uit andere Lid-Staten of andere derde landen. Sommige Duitse handelaren gaven er dan ook de voorkeur aan maïs uit die Lid-Staten of derde landen in Zuid- en West-Duitsland met betaling van de verschuldigde heffing in te voeren en vervolgens weer naar de genoemde landen uit te voeren om de kosten van het *Noord-Zuid*vervoer in de Bondsrepubliek te besparen.
Omgekeerd trachtte de Duitse importeur, bij invoer in Duitsland van goedkope maïs uit Italië voor afzet op de Noordduitse markt, de kosten van het *Zuid-Noord*vervoer in de Bondsrepubliek te ontgaan door gebruik te maken van de mogelijkheid dit produkt naar Zwitserland uit te voeren en via de Noordduitse havens Amerikaanse maïs met vrijstelling van heffing in te voeren.
De Bondsrepubliek Duitsland beschouwde deze transacties ten onrechte als ongeoorloofde driehoekstransacties, terwijl handelskringen meenden dat het hun taak is met rechtmatige middelen alle bestaande mogelijkheden uit te buiten.
In ieder geval heeft de Bondsrepubliek Duitsland, eerst met de tweede Änderungsverordnung van 19 augustus 1965 en later met de vijfde van 3 februari

1966, getracht dergelijke transacties tegen te gaan.

Na deze toelichting gaat de firma Kampffmeyer in op de desbetreffende gemeenschapsregeling. Zij betwist niet dat de Lid-Staten krachtens verordening nr. 90/62 zelf mochten beslissen of restituties bij uitvoer van graan naar derde landen zouden worden toegekend en zo ja, of dit zou geschieden in geld of in de vorm van invoer met vrijstelling van heffing.

Wanneer echter deze laatste restitutievorm werd gekozen, was de Lid-Staat niet meer vrij het bedrag van de restitutie te bepalen. Uit de bepaling in artikel 4 dat „een vergunning" kan worden verleend om een gelijke hoeveelheid van hetzelfde produkt vrij van heffing in te voeren als was uitgevoerd, blijkt duidelijk dat de Lid-Staten geen lagere restitutiepercentages mogen vaststellen dan 100 : 100.

Deze uitlegging is niet alleen in overeenstemming met de letter van artikel 4, maar ook met zin en doel van de marktordening en de daarbij vastgestelde restitutieregeling. De Lid-Staten, die in het kader van verordening nr. 19/62 vrij waren gebleven om te beslissen over de toekenning en de hoogte — tot een bepaald maximum — van de restituties, hadden hun belastingsoevereiniteit ten aanzien van heffingen en restituties behouden; de diensten van de Gemeenschap konden niet over de aan deze Staten toekomende bedragen beschikken. Maar zodra de restitutie in de vorm van een vergunning voor invoer vrij van heffing, en niet in geld, was verleend, was het niet meer geoorloofd verschillende percentages toe te passen.

Verzoekster in het hoofdgeding merkt ten slotte nog op dat de door de EVSt verdedigde uitlegging van artikel 4 onaanvaardbare gevolgen heeft, omdat zij tot discriminatie van sommige derde landen leidt. Zij wijst erop dat de oplossing van het geschilpunt vooral besloten ligt in genoemd artikel 4 en niet in artikel 2 van verordening nr. 90/62 dat hier niet doorslaggevend is, en stelt voor de vraag te beantwoorden als volgt:

„De Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap waren niet bevoegd bij de uitvoer van granen naar derde landen uiteenlopende restituties ten aanzien van bepaalde landen vast te stellen, nadat zij gebruik hadden gemaakt van de mogelijkheid krachtens artikel 4 van verordening nr. 90 van de Commissie van 25 juli 1962 om bij de uitvoer van granen restituties te verlenen in de vorm van een vergunning de betrokken produkten vrij van heffing in te voeren".

B — Opmerkingen ingediend door de Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel

De *EVSt* wijst erop dat de ter uitvoering van artikel 4 van verordening nr. 90/62 in Duitsland vastgestelde Erstattungsverordnung van 24 november 1964 twee keer, in 1965 en 1966, is gewijzigd bij respectievelijk de tweede en de vijfde „Änderungsverordnungen" die ten doel hadden een einde te maken aan driehoekstransacties van handelaren, dat wil zeggen aan verlegging van het handelsverkeer in bepaalde granen, zoals maïs.

Deze handelaren voerden grote hoeveelheden voedergraan uit Italië in, betaalden daarvoor de intracommunautaire heffing, en voerden deze vervolgens uit naar — uit een oogpunt van transportkosten gunstig gelegen — derde landen in Zuid-Europa, waarbij zij op grond van deze uitvoer aanspraak maakten op restituties ten bedrage van de hogere extracommunautaire heffing. Deze transacties werden vooral in de hand gewerkt door het niveau van de destijds geldende franco-grens-prijzen bij invoer uit Italië naar de Bondsrepubliek, met name omdat de intracommunautaire heffing niet geheel het tussen deze beide Lid-Staten bestaande prijsverschil dekte.

Met het oog hierop had de Bondsrepubliek aanvankelijk (bij de tweede wijzigingsverordening) restitutieverlening bij uitvoer van niet in Duitsland geoogst voedergraan geweigerd. Vervolgens werd (bij de vijfde wijzigingsverordening) deze beperking opgeheven, nadat de maatsta-

ven voor vaststelling van de francogrens-prijzen waren aangepast aan de feitelijke situatie op de Italiaanse markt. Aangezien de uit Italië afkomstige voedergranen echter een prijsverschil bleven vertonen van ongeveer 10 % ten opzichte van de restitutie bij uitvoer naar derde landen, zag de Bondsrepubliek Duitsland zich gedwongen tegelijk de restituties bij uitvoer van dit buitenlandse produkt naar de aangrenzende derde landen in Zuid-Europa met 10 % te verlagen. Deze maatregel gold niet bij uitvoer naar verder verwijderde derde landen, omdat de prijzen van uit Italië naar Duitsland geïmporteerd voedergraan dan nauwelijks meer verschilden.

De EVSt gaat vervolgens in op de litigieuze vraag en betoogt met verwijzing naar het arrest van het Hof van 27 oktober 1971 in de zaak 6-71 (Rheinmühlen tegen EVSt) dat de met de restitutieverlening gemoeide kosten tijdens de overgangsperiode in hoofdzaak ten laste van de begroting der Lid-Staten kwamen. De communautaire wetgever had zich dan ook beperkt tot het vaststellen van minimumvoorwaarden en van het algemene kader van een stelsel om de prijsstabiliteit op de markten der Lid-Staten te waarborgen. In de gemeenschapsbepalingen ter uitvoering van verordening nr. 19/62 was aan de restitutiebedragen derhalve een plafond gesteld (maximumpercentages) om het heffingsstelsel niet in gevaar te brengen door toekenning van te hoge restituties: artikel 2 van verordening nr. 90/62 is juist één dier bepalingen. Tot dit maximum bleven de Lid-Staten vrij de restitutiepercentages te bepalen.

Dit beginsel geldt onafhankelijk van de vraag of de restitutie in geld of in de vorm van een invoervergunning met vrijstelling van heffing is verleend. Ook het in artikel 4 van verordening nr. 90/62 bedoelde restitutiepercentage is een maximum waaronder de Lid-Staten uiteenlopende percentages mochten toepassen.

Derhalve was de Bondsrepubliek begin 1966 bevoegd de restitutiepercentages voor uitvoer van granen naar derde landen bij algemene maatregel op 90 % van de in de artikelen 2 en 4 van verordening nr. 90/62 bepaalde maxima te stellen. A fortiori was de Bondsrepubliek dus ook gerechtigd dit lagere percentage vast te stellen voor de uitvoer naar bepaalde derde landen. De bezwaren hiertegen van de betrokken handelskringen zijn te minder gerechtvaardigd, nu de Bondsrepubliek wel degelijk rekening heeft gehouden met de belangen van de handel, die door een algemene verlaging immers veel meer zouden zijn geschaad.

Afgezien van de genoemde voorschriften is de aan de Lid-Staten ten deze gelaten beoordelingsvrijheid overigens een logisch gevolg van het stelsel van de marktordening in de overgangsperiode. Alleen voor *heffingen,* dus bij invoer van granen uit derde landen, heeft de Gemeenschap op grond van artikel 10, leden 2 tot en met 4, van verordening nr. 19 één uniforme cif-prijs voorgeschreven als grondslag voor de berekening van het bedrag der heffing. De redenen voor het vaststellen van een dergelijke prijs lagen besloten in het heffingsstelsel dat voortkwam uit de noodzaak de verschillen tussen de wereldmarktprijzen en de drempelprijzen te overbruggen.

Deze redenen speelden echter geen rol bij *restituties* (of exporten), omdat de restituties destijds niet het spiegelbeeld van de heffing was en de noodzaak om het verschil tussen genoemde prijzen zelfs maar gedeeltelijk te overbruggen, niet logisch uit het stelsel voortvloeide.

Deze conclusie is niet in strijd met artikel 7 van verordening nr. 90/62 waarin is bepaald dat de Lid-Staten voor de uitvoer naar derde landen de opgaven van de afgegeven uitvoercertificaten, de betaalde of vooraf vastgestelde restituties en de uitgevoerde hoeveelheden graan „te zamen" verstrekken. Hieruit mag immers niet worden afgeleid dat de restituties bij uitvoer naar derde landen noodzakelijkerwijs uniform waren en dat de toepassing van uiteenlopende percentages voor bepaalde derde landen dus niet was toegestaan. Artikel 7 had een geheel andere bedoeling. Hoewel de Commissie voor een overzicht van de ontwikkeling van het intracommunautaire handelsver-

keer gedetailleerde opgaven nodig had om de invloed van de restitutieverlening op de uitvoer naar iedere Lid-Staat te kunnen beoordelen, kon zij ten aanzien van de uitvoer naar derde landen daartoe volstaan met opgaven van de hoeveelheden graan die de Gemeenschap hadden verlaten.
Op grond van deze overwegingen stelt de EVSt het Hof voor op de gestelde vraag te antwoorden dat de Duitse Regering bevoegd was voor de uitvoer van granen naar derde landen uiteenlopende restitutiepercentages ten aanzien van bepaalde landen vast te stellen. Volgens de communautaire voorschriften, met name artikel 20 van verordening nr. 19/62 en artikel 2 van verordening nr. 90/62, mochten dergelijke restituties tijdens de overgangsperiode worden vastgesteld.

C — *Schriftelijke opmerkingen ingediend door de Commissie van de EG*

De *Commissie* merkt om te beginnen op dat, nu de aan het geding ten grondslag liggende feiten zich nog onder vigeur van verordening nr. 19/62 hebben voorgedaan, het vooral om de vraag gaat hoe de bevoegdheden met betrekking tot de toepassing der restitutievoorschriften gedurende de overgangsperiode en vóór de instelling van de definitieve marktordening tussen de Gemeenschap en de Lid-Staten waren verdeeld.

a) De vraag of de restitutiepercentages maximumpercentages zijn

Na een uiteenzetting van de belangrijkste communautaire en Duitse bepalingen ter zake bespreekt de Commissie eerst de haars inziens prealabele vraag of de in de gemeenschapsverordeningen voorziene restitutiepercentages al dan niet als maxima moeten worden beschouwd.

Zij stelt dat dit het geval is en baseert haar mening met name:

— op de bewoordingen van de basisverordening, althans op de uitvoeringsbepalingen,

— op het feit dat de Lid-Staten gedurende de overgangsperiode en tot de vaststelling van de definitieve marktordening krachtens het ten deze geldende gemeenschapsrechtelijke systeem en de bevoegdheidsverdeling met de Gemeenschap op dit gebied zelf mochten beslissen of, en ten aanzien van welke produkten of Staten, zij de restitutieregeling wilden toepassen,

— op het door het Hof in de zaak 6-71 bevestigde beginsel dat het de Lid-Staten in de overgangsperiode „vrijstond in het geheel geen restitutie te verlenen, welke vrijheid a fortiori de bevoegdheid inhield de in de gemeenschapsverordeningen vervatte voorwaarden voor toekenning van de restitutie uit te breiden (met andere voorwaarden)" (uit dit beginsel kon namelijk implicite worden afgeleid dat de Lid-Staten bevoegd waren lagere restituties te verlenen dan vastgesteld in de gemeenschapsverordeningen).

Dit geldt ook voor de verlening van restituties in de vorm van invoervergunning met vrijstelling van heffing, hetgeen overigens volgens de definitieve marktordening niet meer mogelijk is. Hoewel artikel 4 van verordening nr. 90/62 op dit punt niet zeer concludent is, dient men te bedenken dat deze vorm van restitutieverlening economisch hetzelfde resultaat heeft als terugbetaling in geld van de heffing voor derde landen. Overigens is een dergelijke restitutieverlening vooral ingevoerd ten behoeve van de Bondsrepubliek Duitsland, omdat zij in de nationale marktordening reeds werd toegepast en instandhouding om budgettaire redenen wenselijk was.

b) De vaststelling van uiteenlopende restitutiepercentages

Juist omdat de restitutiepercentages in de communautaire regeling maximumpercentages waren, waren de Lid-Staten volgens de Commissie bevoegd tot deze maxima uiteenlopende percentages ten

aanzien van de afzonderlijke Lid-Staten toe te passen. Geen enkele rechtsregel verzet zich tegen dit recht, want de Lid-Staten hebben tijdens de overgangsperiode hun bevoegdheden op het gebied van de restituties behouden. Evenmin is een verbod van uiteenlopende percentages af te leiden uit de ratio legis of de doeleinden van de destijds geldende gemeenschapsvoorschriften, daar die slechts ten doel hadden:

— met behulp van de restitutieregeling en in aansluiting op de in de Lid-Staten bestaande praktijk de afzet van overschotten op de wereldmarkt te bevorderen,

— te voorkomen dat de Lid-Staten met de restitutiebedragen tegen elkaar zouden opbieden,

— minimumvoorwaarden voor de restitutieverlening vast te leggen.

Bovendien pleitten zuiver economische en commerciële overwegingen destijds (en ook thans nog) voor de bestreden regeling, want bij toepassing van gelijke restitutiepercentages ten aanzien van alle derde landen kan geen rekening worden gehouden met de bijzonderheden en eisen van iedere afzonderlijke uitvoermarkt. De noodzaak soms uiteenlopende percentages toe te passen, wordt trouwens ook in de communautaire bepalingen betreffende de definitieve marktordening erkend.

De gemeenschapswetgever heeft weliswaar ook een aantal bepalingen getroffen die de Lid-Staten de mogelijkheid geven in zeer bepaalde gevallen de maximumpercentages te overschrijden (cf. voor granen artikel 5 van verordening nr. 90/62 en artikel 5 bis dezer verordening, ingevoerd bij verordening nr. 163/62), maar deze bepalingen hebben uitsluitend betrekking op het bijzondere geval dat de maximumpercentages onvoldoende zouden blijken in verband met de bijzondere omstandigheden van de vraag in bepaalde derde landen; daaruit kan dus niet worden afgeleid dat de Lid-Staten overigens niet bevoegd waren uiteenlopende restitutiepercentages beneden de maxima vast te stellen.

Het is de Commissie niet bekend waarom de Bondsrepubliek Duitsland het restitutiepercentage voor uitvoer naar bepaalde derde landen heeft verlaagd. Het ligt trouwens niet op haar weg de rechtmatigheid daarvan te beoordelen, want het recht om dergelijke verlagingen toe te passen, behoort tot de bevoegdheid van de nationale autoriteiten. De keuze van de derde landen ten aanzien waarvan het restitutiepercentage in casu is verlaagd, schijnt echter niet willekeurig, gezien de aardrijkskundige ligging dezer landen ten opzichte van de Bondsrepubliek Duitsland en omdat de Bondsrepubliek er belang bij kon hebben te voorkomen dat handelaren buitensporige voordelen zouden behalen door misbruik te maken van de mogelijkheid tot invoer met vrijstelling van heffing.

Niet alleen Duitsland, doch ook andere Lid-Staten — zoals Frankrijk, bij uitvoer naar Groot-Brittannië en Ierland — hebben overigens gebruik gemaakt van hun recht verschillende restitutiepercentages ten aanzien van bepaalde derde landen toe te passen.

Deze conclusie wordt ook niet aangetast door het feit dat volgens artikel 7, laatste alinea, van verordening nr. 90/62 de sub a), b) en c) bedoelde opgaven volgens de bestemming van de uitvoer, per Lid-Staat of voor de uitvoer naar alle derde landen te zamen moeten worden verstrekt.

De hierbedoelde te zamen te verstrekken opgaven waren destijds vooral statistisch van waarde, want wat het handelsverkeer met derde landen betreft, was het voor de Commissie alleen van belang te weten welke hoeveelheden graan de Gemeenschap in haar geheel hadden verlaten en welk bedrag in totaal aan restituties was betaald.

Samenvattend stelt de Commissie voor de gestelde vraag te beantwoorden als volgt:

„Volgens artikel 20 van verordening nr. 19/EEG waren de Lid-Staten van de EEG bevoegd bij de uitvoer van granen naar derde landen ten aanzien van bepaalde derde landen lagere restitutiepercentages vast te stellen dan vastgesteld in het gemeenschapsrecht".

De Commissie voegt hieraan nog toe dat een verwijzing naar artikel 2 van verordening nr. 90/62 haar in casu zinvol noch relevant schijnt, daar dit artikel niet slaat op het geval dat restituties worden verleend in de vorm van invoer met vrijstelling van heffing.

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat het Finanzgericht Hessen bij beschikking van 21 september 1971, ingekomen ter griffie van het Hof op 5 oktober 1971, krachtens artikel 177 van het EEG-Verdrag de vraag heeft gesteld of de Lid-Staten volgens artikel 20 van verordening nr. 19/EEG van de Raad van 4 april 1962 (PB 1962. nr. 30, blz. 933) juncto artikel 2 van verordening nr. 90/EEG van de Commissie van 25 juli 1962 (PB 1962, nr. 66, blz. 1902) bevoegd waren bij de uitvoer van granen naar derde landen uiteenlopende restituties ten aanzien van afzonderlijke derde landen vast te stellen;

2 Overwegende dat artikel 20, tweede lid, van verordening nr. 19/62 bepaalt dat „ten einde de uitvoer naar derde landen op basis van de wereldmarktprijzen mogelijk te maken het verschil tussen deze prijzen en de prijzen in de uitvoerende Lid-Staat kan worden overbrugd door een restitutie";

dat de Lid-Staten blijkens de uitdrukkelijke bewoordingen van deze bepaling vrij waren in het geheel geen restituties te verlenen, welke vrijheid de bevoegdheid inhield de in de gemeenschapsverordeningen gestelde voorwaarden voor toekenning van restituties uit te breiden;

3 dat overigens uit de tweede en derde overweging van de considerans van verordening nr. 90/62 betreffende de restituties bij uitvoer van granen blijkt dat de voorwaarden waaronder de restitutie kon worden verleend, enerzijds de uitvoer van deze produkten naar derde landen mogelijk moesten maken en anderzijds moesten voorkomen dat de concurrentie tussen de producenten van de Lid-Staten op de wereldmarkt werd vervalst;

dat hiertoe in genoemde verordening als algemene regel een beperking van het restitutiebedrag is voorzien om te voorkomen dat de Lid-Staten tegen elkaar zouden gaan opbieden, zonder echter de vrijheid van iedere Lid-Staat aan te tasten om bij de vaststelling der restitutiepercentages strengere maatstaven aan te leggen dan die, genoemd in de gemeenschapsregeling;

4 dat uit het feit dat volgens artikel 7, tweede alinea, van verordening nr. 90/62 de opgaven inzake uitvoerrestituties „volgens de bestemming van de uitvoer, per Lid-Staat, of voor de uitvoer naar derde landen te zamen worden verstrekt", niet mag worden geconcludeerd dat de Lid-Staten in laatstgenoemd geval niet het recht hadden andere restitutiebedragen te verlenen dan in de gemeenschapsverordeningen waren vastgesteld;

dat deze opgaven slechts dienden voor de statistiek en de Commissie in staat moesten stellen de ontwikkeling van de graanmarkt te volgen in een tijdvak waarin de maatregelen tot instelling van de gemeenschappelijke marktordening geleidelijk werden ingevoerd;

dat de Commissie er in dat tijdvak weliswaar belang bij had per Lid-Staat de handelsstroom binnen de Gemeenschap te kennen, doch dat het voor haar voldoende was de totale hoeveelheid naar derde landen uitgevoerd graan en het totaalbedrag van de daarop verleende restituties te weten;

5 dat de aan de Lid-Staten gelaten bevoegdheid om al dan niet restituties te verlenen of aan de verlening daarvan aanvullende voorwaarden te stellen, gedurende de overgangsperiode waarin de Lid-Staten bevoegd bleven ten aanzien van de handelspolitiek, de mogelijkheid meebracht uiteenlopende restituties voor afzonderlijke derde landen te verlenen;

dat derhalve moet worden geantwoord dat de Lid-Staten volgens artikel 20 van verordening nr. 19/62 juncto artikel 2 van verordening nr. 90/62 bevoegd zijn ten aanzien van de afzonderlijke landen uiteenlopende restitutiepercentages vast te stellen, welke lager zijn dan in de gemeenschapsverordeningen is voorzien;

6 Overwegende dat uit de verwijzingsbeschikking blijkt dat de litigieuze vraag, naar aanleiding waarvan de nationale rechter zich tot het Hof heeft gewend, betrekking heeft op restituties verleend in de vorm bedoeld in artikel 4 van verordening nr. 90/62;

dat de Bondsrepubliek Duitsland een vergunning had verleend om een geringere hoeveelheid maïs dan was uitgevoerd vrij van heffing in te voeren, waarop verzoekster als bezwaar heeft ingebracht dat deze vergunning volgens genoemd artikel 4 slechts voor invoer van een aan de uitvoer gelijke hoeveelheid van hetzelfde produkt kon worden verleend;

dat, ten einde de nationale rechter in staat te stellen het hem voorgelegde probleem op te lossen, de gestelde vraag tevens in het licht van artikel 4 van verordening nr. 90/62 dient te worden onderzocht;

7 Overwegende dat volgens dit artikel de restitutie in afwijking van artikel 2 mag worden verleend in de vorm van een vergunning om een gelijke hoeveelheid van hetzelfde produkt vrij van heffing in te voeren, op voorwaarde dat de uitvoer aan de invoer voorafgaat en de invoer met vrijstelling van de heffing plaatsvindt tijdens hetzelfde verkoopseizoen en uiterlijk aan het einde van de tweede maand na die waarin de uitvoer heeft plaatsgevonden;

8 dat uit de tekst van deze bepaling duidelijk blijkt dat de afwijking van artikel 2 slechts betrekking heeft op de vorm waarin de restitutie kan worden verleend en niet op de algemene restitutieregeling zoals omschreven in de verordeningen nrs. 19/62 en 90/62;

dat de restitutie in de vorm van een invoer met vrijstelling van heffing weliswaar — anders dan die bedoeld in artikel 2 — geen betaling in geld meebrengt, maar dat beide restitutievormen niettemin hetzelfde doel hebben en economisch tot hetzelfde resultaat leiden;

dat er in het geval bedoeld in artikel 4 derhalve geen enkele rechtvaardiging is voor een beperking van de bij verordeningen nrs. 19/62 en 90/62 aan de Lid-Staten gelaten bevoegdheid om de in de gemeenschapsverordeningen gestelde voorwaarden voor verlening van restituties uit te breiden;

9 dat de Lid-Staten derhalve bevoegd waren lagere restitutiepercentages toe te passen dan in verordening nr. 90/62 waren vastgesteld door bij uitvoer naar derde landen vergunning te verlenen om met vrijstelling van heffing een geringere hoeveelheid van hetzelfde produkt in te voeren dan was uitgevoerd;

Ten aanzien van de kosten

10 Overwegende dat de kosten, door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, niet voor vergoeding in aanmerking kunnen komen en dat de procedure ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding als een aldaar gerezen incident is te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen;

Gezien de processtukken;
Gehoord het rapport van de Rechter-Rapporteur;
Gehoord de mondelinge opmerkingen van de partijen in het hoofdgeding en van de Commissie van de Europese Gemeenschappen;
Gehoord de conclusie van de Advocaat-Generaal;
Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name de artikelen 40 en 177;
Gelet op verordening nr. 19 van de Raad van 4 april 1962 (PB 1962, nr. 30) en verordening nr. 90 van de Commissie van 25 juli 1962 (PB 1962, nr. 66);
Gelet op het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de EEG, met name artikel 20;
Gelet op het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door het Finanzgericht Hessen bij beschikking van 21 september 1971 gestelde vraag, verklaart voor recht:

1. **De Lid-Staten waren volgens artikel 20 van verordening nr. 19/62 juncto artikel 2 van verordening nr. 90/62 bevoegd ten aanzien van de afzonderlijke landen uiteenlopende restituties vast te stellen, welke lager zijn dan in de gemeenschapsverordeningen is voorzien.**

2. **De Lid-Staten mochten, mede in het kader van artikel 4 van verordening nr. 90/62, lagere restitutiepercentages toepassen dan in verordening nr. 90/62 waren vastgesteld, door bij uitvoer naar derde landen vergunning te verlenen om met vrijstelling van heffing een geringere hoeveelheid van hetzelfde produkt in te voeren dan was uitgevoerd.**

Lecourt Mertens de Wilmars Kutscher

Donner Trabucchi Monaco Pescatore

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op drieëntwintig maart negentienhonderdtweeënzeventig.

De Griffier
A. Van Houtte

De President
R. Lecourt